AVKP actueel

Nr. 22, september 2007

Tweemaandelijkse ledenbrief van de Archeologische Vereniging Kempen– en Peelland
AWN afd. 23

Correspondentieadres en verenigingsruimte
Deken van Somerenstraat 6, 5611 KX Eindhoven, tel. 040 - 238 65 92, awnafdeling23@wanadoo.nl

Redactie
Roel Postma, tel. 040 - 241 25 70, r-postma@chello.nl (regioberichten)
Ellen van der Steen tel. 040 – 291 08 55, evandersteen@hetnet.nl (eindredactie en layout)
Peter Seinen en Tonnie van de Rijdt (redactieleden)

ACTIVITEITENKALENDER

SEPTEMBER

za 8 Excursie: Land van Heusden en Altena*
za 8+9 Open Monumentendag
za 22 Bijeenkomst correspondenten, werkgroep RO en bestuur AVKP*
za 29 Landelijke AWN-excursie naar Eindhoven

OKTOBER

ma 1 Start lezingenreeks Cultuurhistorie van De Peel in Asten Overige data: 8, 15 en 23 oktober en excursie in november*
za 6 Vervolgcursus Aardewerkherkenning
wo 10 Cursus Landschapsherkenning*
za 13 Praktijk Landschapsherkenning*
zo 21 Archeoloop Uden en omgeving*
wo 24 Cursus archeobotanica*

NOVEMBER

za 3 SEM symposium Bavel
do 8+9 Reuvensdagen te Deventer
za 24 AVKP-excursie
zo 25 Studiedag Archeologische Sectie NBG en Brabants Heem

*Over de activiteiten met een ster ***** staat verder in dit nummer meer informatie. De onderstreepte woorden bevatten een internetlink.*

ORGANISATIE WOENSDAGAVONDEN VERSTERKT

Op verzoek van onze leden hebben we de activiteiten op de woensdagavonden meer gestructureerd. Zo is de begeleiding van vrijwilligers uitgebreid: Dirk, Ben of Nico zijn altijd met twee personen aanwezig. Op het prikbord hangt een actueel overzicht van de projecten, die gedaan kunnen worden en bij de projecten liggen mapjes met meer achtergrondinformatie over de opgraving. Andere tips of ideeën zijn welkom!

CURSUSSEN, LEZINGEN EN EXCURSIES

Excursies

Tijdens de excursie op 8 september naar de Bommelerwaarde en het Land van Heusden en Altena bezichtigen we de kastelen Ammersoyen te Ammerzoden en kasteel Nederhemert. Bij fort Giesen krijgen we een rondleiding en tot slot is er een stadswandeling in Woudrichem georganiseerd met stadsgids en historicus Bert Arbouw.
De exacte planning is verderop opgenomen.

Deze interessante excursie is georganiseerd door Kees van Dijk. Geef je zo spoedig mogelijk op omdat we waarschijnlijk met te regelen busjes reizen, bij w.vd.wijdeven@eindhoven.nl, via 040-2386586 of op het lijstje op het prikbord in de archeologische werkruimte. Deelnemers krijgen in de week voor de excursie schriftelijk bericht met de bijzonderheden.

Cursussen

Landschapsherkenning

In de cursus landschapsherkenning door Jan Timmers, wordt in theorie en praktijk geleerd om cultuurelementen in natuurlandschap te ontdekken en te interpreteren.

Archeobotanica

In de cursus archeobotanica legt Jan-Peter Pals, de technieken en toepassingen van archeobotanisch onderzoek uit. Uiteraard geïllustreerd met vele voorbeelden.

Uitgebreidere informatie over beide cursussen is te lezen op het prikbord in de werkruimte van het Archeologisch Centrum. Vanaf woensdag kan hier ook worden ingeschreven.

Activiteitenkalender

Met dank aan Peter Seinen is de activiteitenkalender geactualiseerd. Een wekelijkse update hangt ook op het prikbord in het Archeologisch Centrum. In AVKP-actueel zullen de activiteiten worden aangekondigd.

Activiteitenkalender voor september en oktober

		September		September		September		September
	Wk		Wk		Wk		Wk	
	36		37		38		39	
Ma	3		10		17		24	
Di	4		11		18		25	
Wo	5		12	Expertgroep RO	19	Bestuursvergadering	26	
Do	6		13		20		27	
Vr	7		14		21		28	
Za	8	AVKP excursie land H & A	15		22	Correspondentendag	29	Excursie Landelijke AWN
Zo	9		16		23		30	

Werkavonden
Vergaderingen
Excursie / veldloop
Cursus / lezing
Veldwerkdata
Feesten & borrels
Feestdagen

		Oktober		Oktober		Oktober		Oktober
	Wk		Wk		Wk		Wk	
	40		41		42		43	
Ma	1		8		15		22	
Di	2		9		16		23	
Wo	3		10	Landschapsherkenning	17	Bestuursvergadering	24	Archeobotanica
Do	4		11		18		25	
Vr	5		12		19		26	
Za	6	Aardewerkherkenning	13	Landschapsherkenning	20		27	
Zo	7		14		21	Archeoloop	28	

LEUKE FOTO'S VAN HET LUSTRUMFEEST

Tijdens het lustrumfeest zijn leuke foto's gemaakt, onder meer met de vier wegwerpcamera 's die iedereen kon gebruiken. Je kunt de foto's zien en bestellen op woensdagavond in het Archeologisch Centrum.

VELDWERK

Woenselsepoort (18 Septemberplein)
Opgraving van de resten van een van de drie stadspoorten van Eindhoven. Eind juli is tijdens een verkennend onderzoek ontdekt dat zich diep onder de huidige bestrating van het 18 Septemberplein, midden in het centrum van Eindhoven, nog bakstenen funderingen bevinden van deze middeleeuwse stadspoort. Eind september start een opgraving die tot eind oktober zal voortduren. Er wordt waarschijnlijk alleen op gewone werkdagen gegraven.

Geinteresseerden voor beide opgravingen kunnen zich opgeven op archeologie@eindhoven.nl,

Kasteel Gagelbosch
Volledige opgraving van een adellijke woning uit de jaren circa 1575-1711. De opgraving start na de sloop van de bestaande bebouwing (vermoedelijk begin oktober) en zal minimaal vier tot maximaal zes maanden gaan duren. Wanneer er minimaal 5 deelnemers zijn zal periodiek ook op zaterdagen gewerkt worden, daarover volgt nog nieuws. Ook op gewone werkdagen zijn vrijwilligers hartelijk welkom.

Nico Arts

UIT DE REGIO

Mierlo, verzorgingshuis Bethanië
Onderzoek in proefsleuven bij het verzorgingshuis Bethanië bij de kerk, heeft sporen uit de brons-, ijzer-, romeinse tijd en Middeleeuwen aangetroffen. Vervolgonderzoek door bureau Bilan wordt uitgevoerd in de week van 27 augustus 2007. De Heemkundekring Myerle is verzocht assistentie te verlenen.

Mierlo – Neerakker – ’t Karrewiel
Van 11 t/m 15 juni 2007 heeft het AAC vier proef-sleuven op het terrein Karrewiel gegraven. Het esdek is deels afgegraven. De ligging van boerderijen (nu afgebroken) na 1832 is bekend. Boringen voor milieuonderzoek geven aan dat het gebied relatief weinig verstoord is. De eerste indicaties zijn dat het grensvlak geel zand / esdek op ongeveer 120 + 30 cm onder het huidige maaiveld ligt. Het esdek is deels afgegraven en opgehoogd met zand en/of aarde (oud esdek). De sleuven tonen vele sporen en verstoringen (recent en oudere) in het gele zand.

De significante sporen bleken twee waterputten opgebouwd met plaggen en twee grote greppels te zijn. De eerste waterput is gefundeerd met een planken vloer op twee balken gepend met houten deuvels. De basis van de tweede waterput is een karrewiel. De voorlopige ouderdom is bepaald op de Late Middeleeuwen voor de eerste put en de Nieuwe Tijd voor de tweede put.

Houten vloer put 1

Karrewiel put 2

Cees van Baaren (correspondent)

Uden

Op 17 september a.s. begint Archol (Leiden) een proefsleuvenonderzoek op de locatie Uden-Noord. Over enkele jaren moet hier onder meer het nieuwe Bernhoveziekenhuis gaan verrijzen. Het oude buurtschap Hengstheuvel dat zich nu nog op deze plaats bevindt, zal hier grotendeels aan ten prooi gaan vallen.

Het totale onderzoeksgebied heeft een grootte van circa 16 hectares. Anderhalf jaar geleden heeft RAAP er al een booronderzoek uitgevoerd waarbij een flinke hoeveelheid archeologische indicatoren werd aangetroffen. Dit betrof met name: handgevormde, Romeinse en middeleeuwse scherven. Ook werd een oude akkerlaag aangeboord die geïnterpreteerd werd als een mogelijk restant van een celtic field. In de directe omgeving zijn in het verleden ook interessante vondsten gedaan.

De verwachtingen zijn dan ook hoog gespannen. Een bijkomend probleem is wel dat bijna alle grond nog in particuliere handen is en er veel frustratie bestaat over de ambitieuze plannen. Het is dan ook niet denkbeeldig dat de toegang tot bepaalde percelen geweigerd zal worden. Volgens plan zal het onderzoek ongeveer een maand in gaan duren.

Goof van Eijk (correspondent)

VERSLAG ARCHEOLOOP DEN BOSCH

De eerste archeoloop ging van start onder een fraaie zomerzon met acht personen. We verzamelden ons ‘s-morgens bij station ’s-Hertogenbosch. In een rustig tempo liepen we waar de eerste oude stadsmuren van het middeleeuwse stadje hebben gelegen. Wij konden de stadspoorten zonder problemen door, in tegenstelling tot de middeleeuwse mens. Tussendoor werd op markante plekken een korte geschiedenis verteld. Via de Vughterpoort liepen we naar de forten die stam-men uit het beleg van ’s-Hertogenbosch in 1629. Alleen in de ordening van moderne gebou-wen zijn deze forten nog herkenbaar. Daarnaast lagen in de bossen de Lunetten uit de 19^{e} eeuw. Van deze verdedigingswerken zijn de wallen en grachten goed te herkennen in het landschap. Na een ogenblik stil te hebben gestaan bij het indrukwekkende monument op de Fusilladeplaats zetten we de wandeling dwars door Vught verder.

Bij kasteel Maurick konden we een mooie blik werpen op de stad. Het 14^{e} eeuws kasteel had tijdens de belegering gediend als uitvalbasis voor de prinsen van Oranje. Dwalend en onderzoekend als we zijn ging het door bossen en langs verharde wegen naar het markante plaatsje Halder, waar het vanaf de Romeinen al gonsde van de activiteiten.Tal van belangwekkende vondsten bevestigen dit.

Verder zwervend door het open buitengebied zagen we rond 15.30 uur het silhouet van modern

Den Bosch voor ons opdoemen. Ondertussen jeugdherinneringen ophalend wandelden we tot het eerste café-restaurant die we zagen in de stad. Daar dronken we met uitzicht op de Binnendieze een glas op de goede afloop. Een uur later ging ieders zijn of haar weegs.
In de bibliotheek op het Archeologisch Centrum Eindhoven is informatie na te lezen over deze wandeling. Tot ziens bij de volgende archeoloop!

Frank de Kleijn

VOORSTEL TWEEDE ARCHEOLOOP

Op zondag 21 oktober a.s. is de 2de Archeoloop gepland: een mix van geologische en archeologische bezienswaardigheden in en om Uden.
Vanaf het startpunt, het Museum voor Religieuze Kunst en het Birgittinessenklooster wandelen we westwaards Uden uit. Even buiten Uden lopen we door het eerste aardkundig monument van de provincie Noord-Brabant, de Wijstgronden (hoger gelegen drassige gronden), en over de hieraan ten grondslag liggende miljoenen jaren oude tektonische Peelrandbreuk. Vervolgens trekken we over de in de Middeleeuwen aangelegde Bedafse bergen, een steile langgerekte stuifzandwal die met zijn 15 meter de hoogste van Noord-Brabant is. Daarna voert de tocht ons naar natuurgebied de Maashorst, waar we het bezoekerscentrum Slabroek aandoen. Via een heidegebied, langs de locatie waar ooit tientallen grafheuvels uit de IJzertijd lagen, lopen we terug naar Uden.
Sluitstuk van de tocht wordt gevormd door een historisch deel van Uden, behorend tot het Land van Ravenstein, dat in de 17e eeuw godsdienstvrijheid bood en een toevluchtsoord werd voor de uit Staats-Brabant verdreven geestelijke orden. De wandeling zal deels door zanderig en soms zelfs ietwat drassig gebied voeren. De totale lengte is ongeveer 15 km.

Startpunt route
De route start om 9.30 uur bij het Museum voor Religieuze Kunst (Vorstenburg 1, 5401 AZ Uden). Hier is parkeergelegenheid. Uden is ook per bus bereikbaar (uitstappen op de Wilhelminastraat, halte Burenstraat). Voor onverhoopte uitvallers kan bij de geplande koffie-lunchstops onderweg (op ca. 1/3de en 2/3de van de route) de bezemwagen worden opgeroepen.

Opgeven
Met een mailtje naar Jenny Berendes: a.berendes@xs4all.nl of op de intekenlijst op het Archeologisch centrum. De Archeoloop wordt deze keer begeleid door onderstaande AVKP leden:
Herbert Vorwerk, Klaas de Jonge, Johan Weterings, Jenny Berendes

CUSRUS BOORONDERZOEK ODABERG SINT-OEDENRODE

Op 9 juni en 21 juli 2007 is op het Martinuskerkhof in Sint-Oedenrode een cursus archeologische booronderzoeken gegeven Deze deskundigheidsbevordering was georganiseerd door AVKP en de Archeologische werkgroep van heemkundige kring de Oude Vrijheid te Sint-Oedenrode. De archeologische leiding was in handen van Sem Peters en Ronald van Genabeek.

Korte geschiedenis van de Odaberg
De Odaberg ligt op de rand van het Martinuskerkhof. Volgens een levensbeschrijving uit de 12e eeuw zou Sint-Oda op deze berg gewoond hebben en hier na haar dood in 726 begraven zijn. De levensbeschrijving meldt bovendien dat in 1099 of 1103 in de berg een stenen sarcofaag werd opgegraven met haar gebeente. In de 17e en 18e eeuw wordt de berg enkele malen in historische bronnen vermeld en op een plattegrond van het centrum van Sint-Oedenrode uit 1782 is deze bovendien aangegeven binnen een omgracht terrein. Dit terrein was een restant van de burcht van Rode.

De Odaberg met kapel in 2007

Aktiefoto van de deelnemers

In 1854 werd het Martinuskerkhof aangelegd waarbij de laag-gelegen ‘kerkbeemd’ met Odaberg werd opgehoogd. Hierbij verdween de voet van de Odaberg onder een ‘meters dik’ pakket zand. In de jaren’30 van de 20e eeuw werd op de heuvel een kapel gebouwd die gewijd is aan Sint-Oda. Voor deze werkzaamheden werd een deel van de berg afgegraven. Van de vroegere gracht rond de berg is nog een sloot bewaard gebleven. In 1997 is door

Nico Arts een booronderzoek uitgevoerd waarbij werd vastgesteld dat de berg door mensen opgeworpen is. Tussen 2003 en 2006 heeft BAAC een groot-schalig onderzoek uitge-voerd waarbij een deel van de burcht van Rode uit de 11e-13e eeuw is opgegraven. Bij dat onderzoek werd onder meer een bruggenhoofd aangetroffen van een brug, georiënteerd op de Odaberg.

Doel van het onderzoek
Doel van het booronderzoek was om antwoord te krijgen op de volgende vragen:

- Hoe dik is het ophogingpakket uit 1854 ?
- Op welke diepte bevindt zich op deze locatie de natuurlijke ondergrond ?
- Hoe is de heuvel opgebouwd ?
- Wat is de vorm van de eventuele gracht rond de heuvel ?
- Hoe sluiten de heuvel en gracht aan op het opgraven deel van het burchtterrein ?

Het veldwerk
Vooraf aan het veldwerk werden de archeologische en historische achtergronden van de opgravingen naast de Martinuskerk en de Odaberg uiteengezet. De deskundigheidsbevordering behelsde het werken met een waterpas, het uitzetten van boorraaien, het zetten van boringen met een edelmanboor en 2 typen gutsen en het interpreteren, vastleggen van de grondlagen. Tonnie van de Rijdt behandelde de wettelijke regels voor booronderzoeken.

Resultaten
Beide dagen werden in totaal 34 boringen gezet met dieptes tussen 3-5 meter langs twee boorraaien loodrecht op elkaar door het middelpunt van de berg. Na het veldwerk zijn de boorstaten uitgetekend en de onderscheiden grondlagen aan elkaar gekoppeld. Afgezien van nieuwe vragen die het onderzoek heeft opgeroepen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord en inzichtelijk gemaakt worden. Een van de meest in het oog springende uitkomsten is dat de berg aan vier zijden omgeven moet zijn geweest door water. Verder is het verloop van de natuurlijke ondergrond en de Odaberg duidelijk in kaart gebracht. De uitkomsten sluiten goed aan bij de resultaten van de grootschalige opgravingen die tussen 2003 en 2006 naast de Martinuskerk zijn gedaan. De volledige resultaten worden uitgewerkt en te zijner tijd gepubliceerd.

Sem Peters en Peter Seinen

PROGRAMMA AVKP-EXCURSIE NAAR DE BOMMELERWAARD EN HET LAND VAN HEUSDEN EN ALTENA 8 SEPTEMBER 2007

9.00 Vertrek uit het Archeologisch Centrum Eindhoven

10.00 Aankomst **Kasteel Ammersoyen** te Ammerzoden. Bezichtiging van dit imposante bouwwerk op eigen gelegenheid ivm Open Monumentendag.

11.00 Vertrek naar het Kasteel van Nederhemert op het Eiland van Nederhemert, landschappelijk zeer de moeite waard. Onderweg even mijmeren bij **Bern** waar ooit een abdij stond.

11.30 **Kasteel Nederhemert** uit de 14e eeuw, is recent gerestaureerd en te bezichtigen ivm open monumentendag.

12.30 **Lunchpauze (Picnic?)** en even rondkijken op Eiland van Nederhemert.

13.15 Op weg naar Fort Giessen te Giessen. (o.a. het onderkomen van de Archeologische Vereniging Land van Heusden en Altena) zullen we onderweg nog iets van de streek en haar geschiedenis zien.

1400-15.15 **Fort Giessen**, totaal 1 uur. Korte inleiding door de voorzitter en bezichtiging van archeologische vondsten. Een korte rondleiding in de ruimtes van het Fort van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

15.30-16.15. Rondwandeling door het vestingstadje **Woudrichem** met stadsgids en historicus Bert Arbouw. En tot slot een terrasje.

17.00 Aan het eind van de middag rechtuit over de provinciale weg naar huis of, voor de 'diehards' nog een kleine omweg (15-30 minuten) langs historische plekken.

Opgave (graag z.s.m. ivm het regelen van vervoer) via email w.vd.wijdeven@eindhoven.nl of telefonisch: 040-2386586 of op het lijstje op het prikbord in de archeologische werkruimte. Deelnemers krijgen in de week voor de excursie schriftelijk bericht met de bijzonderheden.
Willemien Wijdeven

LEZINGENREEKS CULTUURHISTORIE VAN DE PEEL

BRG/BMS organiseren vier lezingen over de boeiende geschiedenis van de Peel. De lezingen starten op 1 oktober en worden gehouden in het Nationaal Beiaard- en Natuurmuseum in Asten van 20.00 tot 22.00 uur op maandag 1, 8, 15 en 29 oktober 2007. Sprekers zijn Henk Hiddink, Paul Thissen, oud-minister Gerrit Braks en Fons Drijvers.

De eerste lezing op 1 oktober 2007 van Dr H.A. (Henk) Hiddink gaat over boerderijen. Voor archeologen zijn boerderijen een belangrijke informatiebron. Omdat de samenlevingen destijds voor het overgrote deel uit boeren bestonden, vormen ze een ingang om meer te weten te komen over zowel oude bouwtechnieken en het agrarische systeem als over de sociale organisatie en economie als geheel. Aan de hand van voorbeelden uit opgravingen uit de regio zal worden ingegaan op de ontwikkeling van boerderijen van de prehistorie tot en met de Volle Middeleeuwen én wat die vertellen over de samenleving in het verleden.
Op 8 oktober 2007 vertelt dr P.H.M. (Paul) Thissen over de ontwikkeling van de landbouw in de Peel tot ca. 1940.
Op 15 oktober 2007 zal ir G.J.M. (Gerrit) Braks een betoog houden over de ontwikkeling van landbouwbedrijven, die in en om De Peel na WO 2 na een moeizame start spectaculair is geweest. Startend met kleinschalige bedrijven ontwikkelde de Peel zich via emigratie, regionale industrialisatie, ontginningen en ruilverkaveling tot een geducht exportgebied. Na 1980 leidden quotering van de melkproductie en de noodzaak van meer duurzame productiesystemen tot vergaande regelgeving die grote invloed had op de bedrijfsontwikkeling.
De laatste lezing wordt gehouden op 29 oktober 2007 door dhr A. (Fons) Drijvers, die een uiteenzetting geeft over de stijl waarin de boerderijen gebouwd zijn in de loop van de geschiedenis
Belangstellenden kunnen deelnemen aan een excursie, die wordt gehouden op 3 november 2007.

De lezingenreeks wordt georganiseerd door BRG / BMS in samenwerking met het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, Heemkundekring H.N. Ouwerling, Heemkundekring De Vonder, Nationaal Beiaard- en Natuurmuseum, en Stichting Behoud Kasteelerfgoed Asten. De kosten bedragen voor vier lezingen € 22,50 (inclusief koffie/thee). Aanmelden zo spoedig mogelijk bij BRG/BMS, tel.: (073) 615 62 62, e-mail: info@erfgoedbrabant.nl

UDEN: BESTEMMINGSPLAN HOENDERBOS III

In een vorige AVKP actueel hebben we gemeld dat we als vereniging bedenkingen hadden ingediend bij de provincie tegen dit bestemmingsplan omdat er volgens ons onvoldoende vooronderzoek had plaatsgevonden. We melden nu het vervolg.

Onze bedenkingen zijn door de provincie afgewezen, op voor ons nog altijd onbevredigende argumenten. We stonden nu voor de keuze hier tegen in beroep te gaan of samen met de gemeente te gaan kijken naar wat dan nog wel haalbaar was. We hebben voor dat laatste gekozen. Er lag op basis van vooronderzoek reeds de aanbeveling tot archeologische begeleiding. We hebben de gemeente Uden er van kunnen overtuigen dat dit een professionele begeleiding zou moeten zijn.

Vervolgens bleek het helaas niet mogelijk voor aanvang van de grondwerkzaamheden een bureau te vinden dat deze begeleiding kon uitvoeren. Weer stonden we voor de keuze: uitstel van werkzaamheden zien af te dwingen of als AVKP zelf de begeleiding te gaan doen. Alles afwegende hebben we voor dat laatste gekozen. We hebben de aanleg van de wegcunetten zo goed en zo kwaad als dat ging begeleid. Daarbij hebben we gelukkig voor een aantal dagen een beroep kunnen doen op mensen van ArcheoService. Het grootste deel van de begeleiding is door leden van de heemkundekring Uden gedaan, zij zijn bijna dagelijks aanwezig geweest.

De verwachtingen voor dit gebied waren mogelijke depotvondsten en restanten van de infrastructuur en nederzettingen uit de late prehistorie tot de late middeleeuwen. Er is sprake van een esdek dat afloopt naar een beekdal. De Peelrandbreuk ligt juist ten zuiden van het plangebied.
Er is eerder in het gebied door Goof van Eijk een romeinse fibula uit de 1e eeuw gevonden, waarvan het patina wijst op langdurige ligging in een moeras. Bij de aanleg van een nabijgelegen ontsluitingsweg, zo'n anderhalf jaar geleden, vond Hanneke van Alphen een grote hoeveelheid verbrand aardewerk uit de ijzertijd. Er is toen door BAAC een noodonderzoek uitgevoerd met als conclusie dat het gevonden aardewerk wijst op afvalkuilen van een pottenbakker uit de ijzertijd. Op grond van deze sporen is er een gerede kans op de aanwezigheid van archeologische resten binnen het gebied. De werkplaats en een nederzetting moeten in de nabijheid van deze afvalkuilen hebben gelegen.

Al met al voor ons voldoende aanleiding om op nader onderzoek aan te dringen. Helaas, de begeleiding heeft niet de verwachte vondsten opgeleverd. Er zijn geen duidelijk herkenbare sporencomplexen gevonden en het gevonden aardewerk en ander materiaal dateert van na de middeleeuwen. De condities voor begeleiding waren erg ongunstig. De wijze van afgraven was niet volgens archeologische veldtechnieken. Voortdurende stort-buien tijdens de hele periode maakte het herken-nen van sporen extra moeilijk. Ondanks het niet uitkomen van de verwachtingen vinden we het zinvol dat we onze bedenkingen hebben kenbaar gemaakt en ons hebben ingezet voor de best haalbare wijze van begeleiding. Dat is nu eenmaal archeologie, alleen door onderzoek kun je achter-halen wat er nog wel en niet in de bodem zit.

Expertgroep RO, Tonnie van de Rijdt

ROMEINENDAG IN HET HISTORISCH OPENLUCHT MUSEUM EINDHOVEN. 8 JULI 2007

Bij het woord Romeinen gaan in Nederland de eerste gedachten altijd naar Nijmegen. Daar wordt ieder jaar dan ook het Romeinenfestival georganiseerd. Dit jaar werd het festival op het laatste moment afgeblazen. De door de gemeente Nijmegen toegezegde subsidie was ingetrokken.

De Romeinendag georganiseerd door HOME profiteerde hier-van volop en mocht zich, ook geholpen door het perfecte weer, verheugen in een grote belangstelling.
De Romeinendag, verzorgd door een aantal re-enact-mentgroepen (waaronder het bekende Legio Gemini), bood een mooi overzicht van alle aspecten van de Romeinse bezetting van de lage landen. Naast de grote aandacht voor het militaire aspect, was er ook aandacht voor ambachten, eten, drinken, vermaak, medische verzorging en religie. Er kon gekeken worden naar demonstraties van militaire exercities en gladiatoren gevechten. Er kon geproefd worden van origineel Romeins etenswaar. Je kon je zelfs onderwerpen aan een heuse massage, inclusief een schraap-beurt voor de huid. Alleen het beroemde Romeinse badhuis ontbrak. Wie daar zin in had mocht ook ambachtelijk bezig zijn met allerhande ambachten. Een leuk en leerzaam (mid)dagje uit. Een aanrader. Voor eenieder die de Romeinendag heeft moeten missen: volgend jaar is er weer een Romeinenfestival in Nijmegen.

Peter Seinen

ARCHEOLOGIE BINNEN HET MASTERPLAN AA IN VEGHEL

Veel beekdalen in Brabant worden aangepast door veranderde zienswijzen over waterberging, natuur en recreatie. Zo vinden er momenteel in de gemeente Veghel binnen het beekdal van de Aa vergravingen plaats onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Veghel en het Waterschap Aa en Maas. Daarbij worden poelen naast de beek gegraven, steile oevers sterk afgeschuind, bekkens voor opvang bij hoogwater aangebracht en ruiter-, wandel- en fietspaden aangelegd. Bij de jarenlange voorbereidingen voor dit zogenaamde Masterplan Aa is ook de heemkundekring "Vehchele" betrokken. De plaatselijke Werkgroep Archeologie bewaakt dat de richtlijnen uit het verdrag van Malta worden nageleefd. Dit is ondersteund door het inmiddels opgestelde gemeentelijke Beleidsplan Archeologische Monumentenzorg.

Voor dit beleidsplan stelde Oranjewoud via bureau-onderzoek een archeologische verwachtingskaart op, mede gebaseerd op gegevens van de archeologische werkgroep. Het gehele gebied binnen het Masterplan AA kan worden aangemerkt als een terrein van hoge tot zeer hoge archeologische waarden. Voor de grondverstorende werkzaamheden binnen het beekdal werd geadviseerd booronderzoek uit te voeren.
Het in eerste instantie door ARC uitgevoerde booronderzoek werd door de Provincie als onvoldoende beoordeeld (onvoldoende overlap met de gebieden waar sterke vergravingen plaats zouden vinden). Er vond een meer uitgebreid onderzoek plaats.
Als werkgroep waren we zeer verrast en verontwaardigd, dat de vergravingen begin juni 2007 van start gingen zonder fiattering van het conceptrapport voor het aanvullende vooronderzoek door de afdeling Archeologische Monumentenzorg van de Provincie. En zonder dat wij als werkgroep inzage hadden gehad in dat rapport. Er bleek onduidelijk over wie ons had moeten informeren: de uitvoerder van het waterschap of de archeoloog van ARC.
Wij vonden professionele archeologische begeleiding nodig voor een gróter gebied dan in de conceptrapportage was aangegeven. Er was te weinig rekening was gehouden met plekken waar eerder belangrijke vondsten waren gedaan. Zoals mogelijke restanten van een watermolen (de Eerd aan de Ketelwiel), een kasteel (Frisselstein) en de mogelijke ligging van de oude nederzetting (buurtschap de Middegaal).

Door druk uit te oefenen op de gemeente en met steun van de Provincie is het gelukt voor een groter deel van het gebied professionele archeologische begeleiding te realiseren. Onze vasthoudendheid heeft dus succes gehad. De overige grondverwerkingen, die buiten de aangewezen gebieden vallen, worden door leden van de plaatselijke werkgroep gevolgd.

Inmiddels is een zinkput, waarvoor een diep gat in het verwachte gebied van de watermolen werd gegraven, door archeologen van ARC gevolgd. Helaas werden geen resten van een watermolen gevonden, de grond was door eerdere werkzaamheden sterk verstoord. Op een diepte van meer dan 3 meter werd wel een sterk humusrijke laag met enkele boomstammen gevonden. De onregelmatigheid in de positie van de stammen wijst een zogenaamd verdronken bos. Voor een ouderdomsbepaling werden monsters van de boomstammen genomen.

Scherven zoeken bij een gegraven poel

De begeleiding door de werkgroepsleden levert tot heden over een vrij uitgestrekt gebied een qua ouderdom gevarieerde hoeveelheid vondsten op: vuurstenen, scherven van potten uit de prehistorie, stukje van een Romeinse glazen armband, steengoed, enz. De andere overige interessante plekken met een hoge trefkans moeten nog aan de orde komen.

Gerard Sas (correspondent)

VAN HET BESTUUR

BIJEENKOMST CORRESPONDENTEN EN AVKP-BESTUUR

Op 22 september vindt in Gemert de jaarlijkse correspondentendag plaats om informatie uit te wisselen tussen en nader kennis te maken met de correspondenten van onze vereniging, het AVKP-bestuur en de leden van de Expertgroep Ruimtelijke ordening. Deze werkgroep geeft een toelichting op haar doel en activiteiten en we willen met de correspondenten de stand van zaken per gemeente uitwisselen.
Daarna geeft Har Kuijpers (landschapsarchitect en Planbegeleider Cultuurhistorie bij de provincie) een toelichting op de Cultuurhistorische Waardenkaart Noord Brabant en het cultuurhistorische beleid van de provincie. We sluiten af met een rondleiding door het centrum van Gemert en, een unieke mogelijkheid, in Kasteel Gemert o.l.v Jan Timmers.

Het ontvangst is vanaf 11.30 uur. Er zijn soep en broodjes. Correspondenten kunnen zich graag zo spoedig mogelijk en uiterlijk 17 september aanmelden via awnafdeling23@wanadoo.nl

WESTERHEEM

Leden van AWN hebben inmiddels het interessante en dikke jubilieumnummer van Westerheem ontvangen. Wie nog een (extra) exemplaar wil hebben kan deze kopen voor 5 euro op woensdagavonden in het Archeologisch Centrum bij Jacques Gerritse en Ellen van der Steen

FOTO'S LUSTRUMFEEST

Tijdens het lustrumfeest zijn veel leuke foto's gemaakt door Laurens Mulkens en diverse andere fotografen met de wegwerpcamera's. De foto's zijn in te zien en te bestellen op woensdagavonden in het Archeologisch Centrum te Eindhoven.

CURSUS ARCHEOLOGIE EN GEMEENTELIJK BELEID

In samenwerking met Brabants Heem gaan we een cursus geven voor amateur-archeologen/ vrijwilligers over gemeentelijk beleid. De cursus wordt opgezet en uitgevoerd door de Expertgroep Ruimtelijke Ordening van onze vereniging. De cursus omvat vier avonden van elk twee uur.
Aan de orde komen:

1 De wettelijke kaders
2 Het archeologisch beleid
3 Archeologisch onderzoek
4 Het kritisch volgen van het gemeentelijk archeologiebeleid.

Elk onderwerp wordt behandeld aan de hand van praktijkvoorbeelden en vragen van de deelnemers. Heemkundekringen uit heel Brabant kunnen deelnemen, alsook AVKP-leden. De data zijn 14 en 28 jan. en 11 en 25 febr, van 20.00 tot 22.00 uur in Oirschot. Heemkundekringen kunnen binnenkort een brief verwachten van Brabants Heem met meer informatie en een aanmeldformulier. AVKP-leden die belangstelling hebben kunnen zich nu reeds bij ons melden. Zie ook onze website.

Vernieuwde website

We hebben een helemaal vernieuwde, actuele website als AVKP: http://www.archeologie.dse.nl
Jemaila Boels en Winnie van Vegchel hebben, met ondersteuning van Rob Schlooz, deze nieuwe site gemaakt. Ga zelf kijken.
De site is nog in opbouw. Opmerkingen, tips en suggesties zijn welkom.